

Издази Недјељом.

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ₯, на по год. 3 ₯, на четврт године 1 ₯ и 50 новчија.

За све остале земље у ЈЕРМЕНИЈИ и АМЕРИЦИ на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата мале се у плаћеним примемкама непосредно административна (Гл. Црногорца) на Цетиње, а може се и директно уплатити на пошту у Београд или у Београдској пошти у Београду. За сваку годину се уплати 10 франка, а за четврт годину 5 франка.

За оглашења плаћа се од реда 5 новчија. За оглашења која су дужије вријеме плаћа се од реда 10 новчија.

УГОВОР ПРИЈАТЕЉСТВА, ТРГОВИНЕ И ПЛОВИДБЕ ИЗМЕЂУ ЊЕНОГА ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉИЦЕ СЈЕДИЊЕНЕ КРАЉЕВИНЕ ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И ИРСКЕ, И ЊЕГОВОГ ВИСОЧАЊСТВА КЊАЗА ЦРНОГОРСКОГ. *)

Њено Величанство Краљика Сједињене Краљевине Велике Британије и Ирске, и Његово Височанство Књаз Црногорски, желећи да поставе на повољну основу одношаје трговачке између обје Државе, одлучили су, на ту цијел, да склопе Уговор Пријатељства, Трговине, и Пловидбе, и наименовали су тога ради за своје пуномоћнике:

Њено Величанство Краљика Сједињене Краљевине Велике Британије и Ирске, господина Уилеама Кирија Грина, Кавалера Срдеца Веома Означенога Са. Михаила и Св. Ђорђије, свога Отправника Послова на Двору Црногорском;

А Његово Височанство Књаз Црногорски, Врховду Станка Радовића, Кавалера Ордеца Веома Означенога Данила Првог Стенена, свога Министра Иностранних Дјела;

Који, пошто су саопштили један другому своја пуномоћства и нашли да су добра и као што ваља, сложили су се и углавили ове чланке:

Чланак I.

Поданици Британски који стоје у Црној Гори привремено или стално; и поданици Црногорски који стоје привремено или стално у Краљевини Великој Британији и Ирској, уживаће ту, у погледу свога пребивања и занимања с трговином и индустријом, јета права, и не ће бити подвргнути никаквом другом ни већем данку или такси општој, муниципалној или мјестној него што је плаћају сами урођеници или поданици ма које друге Силе највише повлашћене у том обзиру.

С поданицима Британским у Црној Гори, и с поданицима Црногорским у Сједињеној Краљевини Великој Британији и Ирској, поступаће се исто као и с урођеницима или с поданицима највише повлашћеног народа, што се тиче набавке, држања и располагања с непокретностима, и ма којег намета на исте; што се тиче пристоја к судовима, у потрази и обрани владичких права; и што се тиче кућевне претраге [у виховијема становима, фабрицима, магазинима или дућанима.

Осим тога, биће ослобођени од давања конака војсци, и од сваке обавезне службе војничке, у војсци, поморству, народној гарди, или народној војсци. Исто тако биће ослобођени од свакога данка у новцу или у роби, наметнутог у име накнаде за коначе војничке, или за личну службу; и, на пошлтку, биће ослобођени од принудних зајмова, дајбина и реквизиција војничких, исто као и од свијех служби судских или општинских, осим службе по ратника коју закони налажу.

Чланак II.

С производима земаљским и рукодјелским, као и са сваком робом која се из Сједињене Краљевине Велике Британије и Ирске увесе у Црну Гору, и са производима земаљским и рукодјелским као и са сваком робом која се из Црне Горе увесе у Сједињену Краљевину Велику Британију и Ирску, а намјерена је да се потроши, смјести, коново извезе или само да прође кроз земљу, поступаће се [равним начином, и то, не ће бити подвргнута ни другим ни вишим дајбинама ни прирезима општим, муниципалним или мјестним него што их у том погледу плаћа ма која друга највише повлашћена Сила за своје производе и своју рукодјелску и другу робу, узимајући нарочите олакшице, које је Црна Гора већ уступила, или које ће можда доцније уступити Државама сусједним, у погледу обрта мјестних земаљских или рукодјелских производа између њихових пограничних округа. Ништа друго ни гмше не ће се узимати у Сједињеној Краљевини Великој Британији и Ирској од робе извезене у Црну Гору, ниги ће се у Црној Гори за робу извезену у Сједињену Краљевину Велику Британију и Ирску узимати што друго или што више него што се узима у том погледу од ма које треће највише повлашћене Државе за извоз исте робе.

Ниједна од Странака Уговорних не ће издавати за другу никакве забране на извоз, извоз и провоз, која се не би могла под нецијема околностима примијенити и на ма коју трећу земљу највише у том погледу повлашћену.

Исто тако, за све што се тиче мјесних данака, царинских формалности, самарства, фабричких мостара или прова којима се служе трговачки агенти, као и свијех других послеза трговачких, поданици Британски у Црној Гори и поданици Црногорски у Сједињеној Краљевини Великој Британији и Ирској, уживаће права народа највише повлашћеног.

Чланак III.

Свака у Британској произведена или руком израђена роба увозиће се у Црну Гору слободна од сваке дајбине или таксе, осим оних дајбина које ће се узимати за пријенос, ако ту службу чине чиновници царински, или за јавно мјерење, или за одржавање и побољшање обала или ограда царинских.

А што год се другој којој Држави понусти од тих такса на производе и прерађивине, то ће се одмах и безусловно понусти и за исту робу која је произведена или прерађена у Британској.

Но Влада Црногорска задржава себи право, да удари, кад паће за угодно, данак на извоз производа из Велике Британије и Ирске. Свакако, Влада Црногорска обавезује се, да о томе извјести Владу Британску на шест мјесеца прије него јој одлука ступи у живот, и да тај данак не буде виши од 8 на сто од валорет (по вриједности).

Исто тако обавезује се Влада Црногорска да не ће ударати тих данака н'ако онда када их исто тако примијени и на подобне производе и прерађивине сваке друге стране земље.

Роба шљедујућа изузета је од слободног увоза у Црну Гору, и то:

Оружје од сваке руке.
Пуљчани прах и све што експлодирја.
Ратна муниција.
Со.
Сапун.
Сумпор.
Алкохол.
Дуван.
Вино.

Производи оvdје означени биће подвргнути у Црној Гори истим условима којима су подвргнути подобни производи ма које друге у том погледу највише повлашћене Силе.

Чланак IV.

Дајбине од валорет које буду узимане у Црној Гори на робу произведену или прерађену у Сједињеној Краљевини Великој Британији и Ирској, рачунаће се по вриједности увезеног предмета на мјесту производа или фабрикации, додавајући му трошкове око пријеноса, осигурања и комисије нужне за увоз у Црну Гору, до пристана гдје се исприга или мјеста гдје се увезе.

Да би се те дајбине удариле, онај који робу увози предаће Царинам испису објаву у којој ће стојати записано шта вриједи увезена роба и какава је. Ако би Царинам наша да означена вриједност није довољна, она може задржати робу, но што исплати увозачу цијену означену, т. ј. вриједност предмета увезеног колико је вриједила на мјесту производа или фабрикации, и сувише трошкове око пријеноса, осигурања и комисије нужне за увоз у Црну Гору до пристана гдје се роба има испригати или до мјеста гдје ће се унијети, са додатком од 5 на сто.

Ово плаћање, заједно са повратком свију наплаћених дајбина на ову робу, има се извршити за петнаест дана иза објаве.

За робу која није прерађена поменутом објавом не ће се плаћати дајбина од валорет, као што је углављено у овом Уговору, него ће се плаћати нарочита дајбина коју ће Влада Црногорска одредити.

Чланак V.

Влада Црногорска задржава себи право да, у споразуму са Легацијом Њеног Величанства Британскога, ограничи на повјесна мјеста царине, кроз које ће роба подвргнута дајбинама од валорет пролазити у Црну Гору.

Исто тако Влада Црногорска задржава себи право да потражи од увозача, да јој, при увосу робе у Црну Гору, осим објаве вриједности, покаже још и један од ових докумената, која му је воља;

- Изјаву о вриједности издану од управне власти онога мјеста гдје је роба произведена или прерађена.
- Удјерење о вриједности издато од трговачке коморе онога мјеста гдје је роба произведена или прерађена.
- Изјаву о вриједности учињену пред најближим Црногорским Консулом. Такса, која се има платити Консулу за ту изјаву, не смје бити виша од 5. ш. (2 ₯ 50 новчија).

Чланак VI.

Производима и прерађивинама Сједињеног Краљевства Велике Британије и Ирске, и производима и прерађивинама колонија и иностранних држава Њеног Величанства Британског отвара Влада Црногорска све своје пристане и луке, све станице и обале свемијер рјеча и других вода, гдје је дозвољено искривање робе, и све своје царине, а све слободно од свакога царинскога намета или дајбине, но без да се тимем такне у одређења чланака III, VIII и XII овога уговора.

Чланак VII.

Ако једна од Уговорних странака стави акциза, то ће рећи једна унутрашњи намет, на ма који производ своје земље или индустрије, или на намет може зарад накнаде ударити и друга Странака на подобне производе који се увозе у њено земљиште, ако је такав надокнађујући намет утврди и на увоз подобних производа свијех других иностраних земаља.

Када се наплата акциза, т. ј. унутрашњег намета, смањи или са свим укидне, онда ће се у истој мјери и у исто доба смањити или укинути надокнађујући намет узман од производа поријекла Британског или Црногорског, како буде.

Чланак VIII.

Свака угодност и олакшица, коју једна од Уговорних Странака дозвољава или коју ће дозволити поданицима или трговини треће Силе, дозволиће се у исто доба и безусловно и другој Странаки, узимајући ове нарочите олакшице, које је Црна Гора дала или које би могла дати Државама сусједним, у односу на мјестан обрт између њихових пограничних округа.

*) Францески текст овога уговора домићено у луком Цетињу, а дато 3. Јула 1882.

Чланак IX.

Поданици Британски у Црној Гори, и поданици Црногорски у Сједињеној Краљевини Велике Британије и Ирске...

Разумије се, да сваки који жели постићи речену протекцију мора испунити формалности које изискују закони дотичних земаља.

Чланак X.

Свака од Уговорних Странака може именовати Главне Консуле, Консуле, Вицеконсуле, Проконсуле и Консуларне Агенти да стоје у варошима и пристанима Уговорних Странака...

Чланак XI.

Што се тиче подвозних трошкова и сваке друге олакшице, с робом Британском пренесеном на гвоздене путеве Црногорске или на друмове, које је у Црној Гори саградила Држава...

Чланак XII.

Бродови Британски и њихови тогари у Црној Гори, и бродови Црногорски и њихови товари у Сједињеној Краљевини Велике Британије и Ирске...

Ово одређење односи се на мјестни поштунал, на дажбине, на трошкове у пристанима, басенима, доковима, радама, лукама, и обалама обје земаље...

Свака угодност или изузетак у том погледу, као и свака друга повластица што се тиче поштоване коју једна од Уговорних Странака учини трећој којој Сили, биће с мјеста и безусловно протегнута и на другу Странку.

Сваки брод, који се према законима Британије има сматрати као брод Британски, и сваки брод Црногорски, који се према законима важећим у Црној Гори има сматрати као брод Црногорски...

Чланак XIII.

Главни Консули, Консули, Вицеконсули, Проконсули, и Консуларни Агенти сваке Уговорне Странаке који стоје у државама или посједима друге државе...

Чланак XIV.

Одређења овога Уговора примјењиваће се на све колоније или иностране Државе Њеног Британског Величанства, уколико је то дозвољено законима...

- Канада, Нови Фундланд, Каи, Хагал, Нови Јужни Уелс, Викторија,

- Кинсланд, Тасманија, Јужна Аустралија, Западна Аустралија, Нови Зеланд.

Ипак, углављено је, да се одређења овога Уговора примјене и на ове Колоније или Државе иностране горе побројане у име којих Представних Њеног Британског Величанства на Двору Црногорском...

Чланак XV.

Овај Уговор биће ратификован, и ратификације ће се взмијењати на Цетињу, што је могуће прије иза потписа. Он ће се одмах иза размјене ратификација почети изводити, и остаће у снази за десет година од тога дана.

За достојерност чега, дотични пуномоћници потписују се, и ударају печат својих канцеларија.

Рађено на Цетињу, двадесет првога дана мјесеца Јануара, илладу осам стотина осамдесет друге године.

(М. П.) У. Карби Грин.

(М. П.) В. Ст. Радоњић.

Протокол од 21. Јануара 1882.

Потписани, пуномоћници Њеног Величанства Краљице Сједињене Краљевине Велике Британије и Ирске и Њеног Величанства Књаза Црногорског саставивши се у конференцију, узели су у размотрење ово што иде:

Они су узели на знање факт који постоји, и то: ма да је чланком III Уговора потписаног данас између Њеног Британског Величанства и Књаза Црногорског сва роба која се производи или прерађује у Британској при увозу у Црну Гору ослобођена од сваке дажбине или таксе...

Сувише, потписани пуномоћници изјављују да речена такса унутрашња која већ постоји за продају производа и прерађевина странијех, не ће моћи никада пријети четир по сто, и да ће се свако смањивање које би се можда дозвољило за приводе или прерађевине треће које Силе, протегнути одмах и безусловно и на робу произведену или прерађену у Британској.

Остала утврђења Чланка III остају у снази онако како су уређена овим Уговором.

Овај протокол сматраће се и осмијиче се као саставни дио реченога Уговора, и ратификоваће се у исто доба кад и Уговор.

За достојерност чега, Потписани су саставили овај Протокол и ударили на њ печате својих Канцеларија.

Рађено на Цетињу, двадесет првога дана мјесеца Јануара, године илладу осам стотина осамдесет друге.

(М. П.) У. Карби Грин.

(М. П.) В. Ст. Радоњић.

Листак „Гласа Црногорца“.

УКРАЈ МОРА!

На обали мора узрујаног, Стојим, гледам воде узбурилане; Гледам небо облацима тешико, Чујем рину грома страховитог...

Али јак и тешики напаји Умирућих надјачат' не могу Рину пјаних страшну укљивања!...

ХИГИЈЕНА ЛОЖНИЦЕ

ОД Дра. Павла Мактегана, (Српшетак.)

Од жењених људи већи дио умре између 60 и 80 година.

Неиставна доктор Шарка доказују да и удате жене дуже живе од неудатих и ако разлака није тако велика као у мушкарцама.

Болести, које се најчешће, а може се рећи, неизбежно нашлеђују јесу: ректиса, лудило, падлица и рак.

Кад бирате вјереницу, не треба да само расчитате о њеном здрављу и о здрављу њених родитеља, него такође и о здрављу њених родова, стричева и побочних сродника.

склад вашу страст са дужношћу поштена човјека. Велики поштена човјека, јер ја не сматрам да је онај поштен човјек који се свјесно и са знањем излаже опасности да буде отац болешљивог и несрећног дјечи.

Треба да распитате још једну тајну стварчицу, коју је мало теже дознати. Гледајте да дознате како стоје ствари, кад се оно мјесец блиста: да ли је увијек праћен олујом и проузрокује ли болове, да ли је људљив, те се појављује кад му на ум падне, а не управда се по тачним правилима календара.

Сваки човјек, с тога што носи чакшире и свака жена, с тога што носи сукње, мисли да имају права ступишта у брак.

јих врло често погине и мајка и дијете. Чини се да с обзиром на брак сви законски једногласно превају: оставите широм отворена врата провиђењу, оно ће се за своје брижити.

Преклињем вас ако желите добри себи и својој дјечи, да се највише осмишлите на мудрот и науку, на тек за тим на провиђење. Није никако истина, да сваки двоножица у чакширама може ступити у брак, ни да свако двоножица створена у свјетлу може захтијевати мужа.

Вега између двоје младих, здравих и добрих, прави је рај на земљи. Али је прави, ипак, онде, гдје нема младости, снаге и здравља, што је све потребно, да би се могао дати живот другима.

Управо склопљен брак најчешће је пролетство, које гони и мужа и жену свакога дана, свакога часа, свакога минута. А тако су често ти несрећни бракови, тако их много има, да човјек мора од муке пропштати гледајући на њихове несрећнике и на још несрећније поштованце таквих бракова.

Дрво човјече, ако з још изјеси о жењено, немо добро испитати сама себе, прочитајте још једном Балзакову физиолошку браку или физиолошку љубави, па ако и даље остаете при својој намери да пле-

